

Minister Klimatu i Środowiska

DGO-SGO.0500.19.2026.KD
4432313.18309739.14839288
Warszawa, 23-07-2026

Dotyczy: odpowiedzi na interpelację posła Marcina Józefaciuka K10INT17733.

Temat: działania państwa na rzecz przeciwdziałania nielegalnemu importowi odpadów do Polski oraz usuwania nielegalnie zgromadzonych odpadów.

Pan
Włodzimierz Czarzasty
Marszałek Sejmu RP

Szanowny Panie Marszałku,

w nawiązaniu do interpelacji posła Marcina Józefaciuka, znak: K10INT17733, w sprawie działań państwa na rzecz przeciwdziałania nielegalnemu importowi odpadów do Polski oraz usuwania nielegalnie zgromadzonych odpadów, przekazuję poniższą odpowiedź.

1. Jakie konkretne działania legislacyjne, organizacyjne i kontrolne podjęło Ministerstwo Klimatu i Środowiska w celu ograniczenia nielegalnego importu odpadów do Polski?

Główny Inspektorat Ochrony Środowiska (GIOŚ) koordynuje działania związane ze zwalczaniem nielegalnego przemieszczania odpadów na terenie kraju i jako organ odpowiedzialny za wykonanie obowiązującego wprost Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 2024/1157¹ prowadzi wszystkie sprawy nielegalnego przemieszczania odpadów w kraju.

W kontekście mających miejsce w ostatnich latach działań warto nadmienić, że:

- od lutego 2022 r. przewóz odpadów do Polski i przez terytorium Polski objęty jest Systemem Elektronicznego Nadzoru Transportu (SENT). Wskazany obowiązek zgłaszania do SENT dotyczy wszystkich rodzajów odpadów, w tym także odpadów z tzw. „zielonej listy” (np. złom, papier, stłuczka szklana) o masie powyżej 20 kg, których przywóz nie wymaga uzyskania zezwolenia GIOŚ;
- w czerwcu 2022 r. w strukturze GIOŚ utworzono Departament Transgranicznego Przemieszczania Odpadów;
- GIOŚ zawarł porozumienia o współpracy z Komendantem Głównym Straży Granicznej i Szefem Krajowej Administracji Skarbowej (z dnia 13 listopada 2023 r.) oraz Głównym Inspektorem Transportu Drogowego (z dnia 26 lipca 2006 r.).

¹ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/1157 z dnia 11 kwietnia 2024 r. w sprawie przemieszczania odpadów, zmiany rozporządzeń (UE) nr 1257/2013 i (UE) 2020/1056 oraz uchylenia rozporządzenia (WE) nr 1013/2000.

W ramach tych porozumień, organy uprawnione do prowadzenia kontroli zgłaszają przypadki nielegalnego transgranicznego przemieszczania odpadów do GIOŚ.

- od 2009 r. prowadzone są cykliczne szkolenia dla służb odpowiedzialnych za kontrolę przemieszczania odpadów; do końca 2025 r. przeprowadzono 63 szkolenia dla ok. 4300 uczestników;
- uruchomiono narzędzia umożliwiające zgłaszanie nieprawidłowości za pośrednictwem strony internetowej GIOŚ i aplikacji mObywatel;
- od 21 maja 2026 r. obowiązuje nowe rozporządzenie unijne, dotyczące transgranicznego przemieszczania odpadów - rozporządzenie (UE) nr 2024/1157. Jedną z najważniejszych zmian jest wprowadzenie obowiązkowego elektronicznego obiegu dokumentów przez system DIWASS (*Digital Waste Shipment System*). DIWASS ma ułatwić obieg dokumentów, kontrolę transportów oraz sprawdzanie czy odpady trafiają do uprawnionych odbiorców. Transport trzeba zgłosić w tym systemie co najmniej dwa dni przed rozpoczęciem, co ułatwia planowanie działań kontrolnych pod kątem przeciwdziałania naruszeniom.

Oprócz tego GIOŚ aktualnie zajmuje się stworzeniem narzędzia informatycznego, które docelowo ma integrować dane z systemu SENT, DIWASS i Bazy Danych o Produktach i Opakowaniach oraz o Gospodarce Odpadami (BDO). Narzędzie to ma wspomóc pracę inspektorów ochrony środowiska poprzez wykrywanie naruszeń przy pomocy sztucznej inteligencji (AI).

2. Na jakim etapie znajduje się analiza dotycząca aktualizacji przepisów związanych z transgranicznym przemieszczaniem odpadów?

Rozporządzenie (WE) nr 1013/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 14 czerwca 2006 r. w sprawie przemieszczania odpadów zostało uchylone ze skutkiem od dnia 20 maja 2024 r. przez - rozporządzenie (UE) nr 2024/1157. Przy czym część przepisów rozporządzenia (WE) nr 1013/2006 obowiązywała jeszcze do 21 maja 2026 r. (art. 85 ust. 2 rozporządzenia (UE) nr 2024/1157).

Ponadto, w Polsce obowiązują przepisy krajowe, tj. ustawa z dnia 29 czerwca 2007 r. o międzynarodowym przemieszczaniu odpadów² oraz akty wykonawcze do tej ustawy. Ww. ustawą wprowadzono wszelkie zakazy przywozu odpadów z zagranicy do Polski, których wprowadzenie było możliwe na gruncie przepisów prawa międzynarodowego. Zgodnie z powyższym, na podstawie art. 11 ww. ustawy zabroniony jest przywóz z zagranicy do Polski wszystkich odpadów przeznaczonych do unieszkodliwiania, w tym m.in. składowania. Natomiast na podstawie art. 11b ww. ustawy zabroniony jest przywóz zmieszanych odpadów komunalnych i odpadów pochodzących z przetworzenia odpadów komunalnych, z wyłączeniem odpadów zebranych selektywnie przeznaczonych do recyklingu.

Obecnie procedowany jest projekt nowelizacji ustawy o międzynarodowym przemieszczaniu odpadów. Celem nowelizacji jest m.in. dostosowanie przepisów krajowych do rozporządzenia (UE) nr 2024/1157.

3. Czy Ministerstwo planuje przedstawić projekt zmian ustawowych lub rozporządzeń w tym zakresie? Jeżeli tak, jaki jest harmonogram prac?

Obecnie projekt nowelizacji ustawy o międzynarodowym przemieszczaniu odpadów zakończył etap uzgodnień międzyresortowych i będzie procedowany dalej zgodnie z procesem legislacyjnym.

² Dz.U. z 2024 r. poz. 746, ze zm.

4. Jakie przepisy, w ocenie Ministerstwa, wymagają pilnej zmiany, aby skuteczniej przeciwdziałać nielegalnemu sprowadzaniu odpadów do Polski?

Rozporządzenie (UE) nr 2024/1157 wprowadza nowe obowiązki kontrolne i sprawozdawcze dla przedsiębiorców oraz organów, w tym możliwość stosowania zabezpieczeń finansowych. Wzmocniona zostanie również współpraca międzynarodowa, dzięki obowiązkowi wzajemnego raportowania nieprawidłowości i wyników kontroli. Rozporządzenie (UE) nr 2024/1157 przewiduje, że w katalogu sankcji znajdzie się cofnięcie lub tymczasowe zawieszenie zezwolenia na prowadzenie działalności związanej z gospodarowaniem odpadami. Jest to nowe rozwiązanie prawne, które nie było dotychczas stosowane w przepisach dotyczących międzynarodowego przemieszczania odpadów. Rozporządzenie (UE) nr 2024/1157 wymaga również, aby dolny pułap kar pieniężnych za nielegalne przemieszczanie odpadów był wyższy, niż koszty uzyskania zezwolenia na transgraniczne przemieszczanie odpadów. Spowodowało to konieczność znowelizowania ustawy o międzynarodowym przemieszczaniu odpadów w zakresie administracyjnych kar pieniężnych.

Planowana nowelizacja ustawy podwyższa dolny pułap kar za nielegalne przemieszczanie odpadów, uwzględnia też m.in. zmianę ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach³, umożliwiającą organom kontrolnym cofnięcie posiadaczowi odpadów, który narusza przepisy rozporządzenia (UE) nr 2024/1157 zezwolenia na zbieranie odpadów lub zezwolenia na przetwarzanie odpadów.

5. Czy planowane jest zwiększenie uprawnień Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska, wojewódzkich inspektoratów ochrony środowiska, Krajowej Administracji Skarbowej, Straży Granicznej lub innych służb w zakresie kontroli transportów odpadów?

W ramach przeciwdziałania nielegalnej działalności związanej z odpadami, ustawą z dnia 20 lipca 2018 r. o zmianie ustawy o Inspekcji Ochrony Środowiska⁴, nadano organom Inspekcji Ochrony Środowiska (IOŚ) dodatkowe kompetencje, mające na celu wzmocnienie skuteczności jej działań i ograniczenie nielegalnego przemieszczania odpadów. IOŚ posiada m.in. możliwość wykonywania nalotów niskiego pułapu bezzałogowymi statkami powietrznymi tzw. dronami. Przepisy ustawy o Inspekcji Ochrony Środowiska przewidują również współpracę pomiędzy Inspektorami a organami ścigania oraz możliwość wsparcia Policji w działaniach kontrolnych prowadzonych przez Inspekcję.

Ponadto, system DIWAS umożliwiający elektroniczny obieg dokumentów związanych z transgranicznym przemieszczaniem odpadów, jest dostępny nie tylko dla właściwych organów (w Polsce: GIOŚ) ale także dla organów zaangażowanych w inspekcje (w warunkach polskich: wojewódzcy inspektorzy ochrony środowiska, Inspekcja Transportu Drogowego (ITD), Krajowa Administracja Skarbowa (KAS), Straż Graniczna, Policja). Powyższe organy mają wgląd do danych przekazywanych za pośrednictwem DIWASS

6. Czy Ministerstwo analizuje możliwość wzmocnienia kontroli na granicach oraz na trasach przewozu odpadów, w tym poprzez lepszą wymianę danych między służbami?

Kontrole prowadzone są przez KAS i Straż Graniczną na granicach zewnętrznych Unii Europejskiej, a także przez ITD i IOŚ podczas transportu. W 2025 r. przeprowadzono m.in. akcje „DEMETER” i „Nielegalne Odpady”, podczas których skontrolowano łącznie 3 760 pojazdów i ujawniono 22 nielegalne transporty. Wzmacnianiu nadzoru służą również systemy SENT i DIWASS oraz planowana integracja danych pomiędzy systemami.

7. Ile przypadków nielegalnego transgranicznego przemieszczania odpadów do Polski ujawniono w latach 2020–2025, z podziałem na poszczególne lata?

³ Dz.U. z 2023 r. poz. 1587, ze zm.

⁴ Dz.U. 2018 poz. 1479

Poniżej przedstawiam tabelę podsumowującą liczbę zgłoszeń, według danych otrzymanych od GIOŚ:

Rok	Odpady w postaci pojazdów	Odpady inne niż pojazdy	Suma
2020	154	60	214
2021	245	104	349
2022	154	89	243
2023	125	77	202
2024	116	74	190
2025	113	107	220

8. Z jakich państw najczęściej pochodziły odpady nielegalnie sprowadzane do Polski lub zatrzymywane w ramach kontroli?

Z otrzymanych od GIOŚ danych wynika, że w latach 2020–2025 najwięcej przypadków nielegalnego przywozu do Polski odpadów ujawnionych w trakcie kontroli dotyczyło odpadów pochodzących z Niemiec. Odnosi się to zarówno do odpadów innych niż pojazdy, jak i odpadów w postaci pojazdów. W przypadku pojazdów istotnymi państwami pochodzenia były również USA oraz Wielka Brytania, natomiast w odniesieniu do odpadów innych niż pojazdy dominującym krajem pochodzenia pozostawały Niemcy.

9. Jakie kategorie odpadów najczęściej występowały w ujawnionych przypadkach nielegalnego importu?

Najczęściej ujawnianymi odpadami w latach 2025 były pojazdy i części samochodowe, odpady z tzw. „listy zielonej” przemieszczane z nieprawidłową dokumentacją oraz zmieszane odpady ziemi, kamieni i odpadów budowlanych.

10. Ile decyzji administracyjnych, kar finansowych oraz zawiadomień do organów ścigania wydano w sprawach dotyczących nielegalnego importu lub nielegalnego magazynowania odpadów w latach 2020–2025?

W latach 2020–2025 GIOŚ wydał łącznie 838 decyzji administracyjnych dotyczących zagospodarowania odpadów przywiezionych nielegalnie do Polski w postaci pojazdów. Ponadto GIOŚ wydał 90 prawomocnych decyzji administracyjnych nakładających kary pieniężne na łączną kwotę 3 668 000 zł (według stanu na 1 lipca 2026 r.). W analizowanym okresie skierowano również co najmniej 101 zawiadomień lub wniosków do organów ścigania, w tym 2 zawiadomienia o podejrzeniu popełnienia przestępstwa złożone przez GIOŚ oraz 99 wniosków do prokuratury skierowanych przez wojewódzkich inspektorów ochrony środowiska. Jednocześnie GIOŚ nie posiada zagregowanych danych dotyczących liczby decyzji administracyjnych wydawanych przez wojewódzkie inspektoraty ochrony środowiska (WIOŚ) w sprawach odnoszących się wyłącznie do procedury nielegalnego magazynowania odpadów. Dane te są często kwalifikowane w ramach szerszych kategorii deliktów administracyjnych, co uniemożliwia precyzyjne wygenerowanie samodzielnego zestawienia liczbowego bez przeprowadzenia manualnej, jednostkowej weryfikacji akt spraw z całego kraju.

11. Ile środków finansowych z rezerwy celowej w wysokości 153 mln zł zostało już uruchomionych, zakontraktowanych lub wydatkowanych na program pilotażowy dotyczący usuwania odpadów?

Kwota 153 mln zł przewidziana na realizację programu pilotażowego w 2024 r., ze względu na brak możliwości prawnych nie została uruchomiona. Obowiązujące w 2024 r. przepisy ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych⁵ nie dawały możliwości przekazania właściwym organom administracji samorządowej środków z rezerwy celowej budżetu państwa na zadania, o których mowa w art. 26a ust. 1 ustawy o odpadach.

W związku z powyższym w 2024 r. w resorcie klimatu i środowiska podjęto prace legislacyjne w celu stworzenia nowego, tymczasowego (obowiązującego w latach 2025-2027) źródła finansowania do usuwania nielegalnie nagromadzonych odpadów. Ich rezultatem jest uchwalona w dniu 21 listopada 2024 r. ustawa o zmianie ustawy o odpadach oraz ustawy o zmianie ustawy o odpadach oraz niektórych innych ustaw⁶. Przepisy wskazanej ustawy umożliwiają przekazanie jednostkom samorządu terytorialnego środków z rezerwy celowej budżetu państwa na usuwanie nielegalnie nagromadzonych odpadów w wysokości do 99% kosztów realizacji tych zadań.

W ustawie budżetowej na 2025 r. zostały zabezpieczone środki w wysokości 200 mln zł na usuwanie nielegalnie nagromadzonych odpadów. W ramach naboru przeprowadzonego w 2025 r. wytypowane zostały lokalizacje spełniające podstawowe kryteria i wymagania formalno-rachunkowe, które miały możliwość uzyskać środki publiczne w wysokości do 99% kosztów realizacji zadania. W ramach wydatkowania środków z rezerwy celowej budżetu państwa w 2025 r. odpady zostały usunięte w całości z 7 lokalizacji, a także w części z 3 lokalizacji, dla których proces usuwania odpadów został podzielony na kilka lat.

W ustawie budżetowej na 2026 r. również zostały zabezpieczone środki w wysokości 200 mln zł. W ramach naboru przeprowadzonego w 2026 r. wytypowane zostały kolejne lokalizacje mające możliwość usunięcia nielegalnie nagromadzonych odpadów przy pomocy środków publicznych. Dystrybucja tych środków odbywa się na analogicznych zasadach co w 2025 r. Według stanu na lipiec 2026 r. dzięki tegorocznym środkom usuwanie odpadów zostało już zakończone w 2 z 3 lokalizacji, w których proces usuwania odpadów rozpoczął się w 2025 r.

12. Jakie są kryteria udziału w tym programie pilotażowym i kto może ubiegać się o środki: gminy, powiaty, województwa, organy administracji rządowej czy inne podmioty?

W ramach naboru do środków z rezerwy celowej budżetu państwa na 2026 r. wojewodowie zebrali od właściwych organów administracji tzw. fiszki przedstawiające informacje o miejscach nielegalnego nagromadzenia odpadów, do których są właściwi do podejmowania działań w celu usunięcia odpadów. Po upływie terminu składania fiszek wojewodowie wstępnie zweryfikowali je pod względem:

1. formalno-rachunkowym, tj. nie były brane pod uwagę lokalizacje, gdzie potrzebne środki finansowe z rezerwy celowej na usunięcie odpadów (lub jego etapu) w danym roku przekraczają rocznie kwotę 50 mln zł (dot. realizacji całego przedsięwzięcia lub jego etapu) oraz gdzie nie wykazano co najmniej 1 % wkładu własnego, oraz
2. podstawowych kryteriów, koniecznych do spełnienia:
 - 1) została wydana decyzja na podstawie art. 26a ustawy o odpadach, która stała się ostateczna najpóźniej dzień przed złożeniem fiszki,
 - 2) fiszka została wypełniona prawidłowo – tzn. wskazano precyzyjnie wszystkie wymagane informacje w fiszce (np. ilość odpadów musi być określona w Mg, potencjalny beneficjent musi wypełnić wszystkie miejsca w fiszce),

⁵ Dz.U. z 2025 r. poz. 1483, ze zm.

⁶ Dz.U. z 2024 poz. 1834

- 3) w danym miejscu zdeponowano odpady niebezpieczne (rezerwa celowa jest przeznaczona na likwidację odpadów niebezpiecznych),
- 4) termin zakończenia realizacji przedsięwzięcia lub jego etapu nie przekracza daty 30 listopada danego roku.

Wojewodowie po weryfikacji otrzymanych fiszek poddali je ocenie merytorycznej WIOŚ, a następnie przyznali punktację w zakresie bliskości infrastruktury krytycznej oraz skali generowanego zagrożenia. Następnie pozytywnie zweryfikowane fiszki zostały przekazane przez wojewodów do MKIŚ. Z kolei resort klimatu i środowiska przeprowadził analizę tych fiszek, w ramach której został sporządzony ranking lokalizacji nielegalnie nagromadzonych odpadów, gdzie pod uwagę była brana właśnie ocena merytoryczna wojewodów i WIOŚ dla każdej lokalizacji. W kolejnym etapie organy administracji właściwe do najwyższej punktowanych lokalizacji otrzymywały od wojewodów informacje o możliwości wnioskowania do Ministra Finansów o środki z rezerwy celowej budżetu państwa.

Odnosząc się wprost do drugiej części pytania, w ramach naboru do środków z rezerwy celowej budżetu państwa jednym z podstawowych kryteriów koniecznych do spełnienia jest wydanie decyzji na podstawie art. 26a ustawy o odpadach. Tym samym wskazane środki mają możliwość uzyskać organy właściwe do wydania tej decyzji, które zostały wskazane w art. 26a ust. 2 ustawy o odpadach (w zależności od sytuacji marszałkowie, starostowie, wójt, burmistrz lub prezydent miasta, rdoś).

13. Ile lokalizacji nielegalnie zgromadzonych odpadów zostało dotychczas objętych programem pilotażowym, z podziałem na województwa?

W ramach naboru do środków z rezerwy celowej budżetu państwa na 2025 r. środki zostały wykorzystane przez 10 lokalizacji:

- 2 lokalizacje w województwie łódzkim,
- 2 lokalizacje w województwie świętokrzyskim,
- 1 lokalizacja w województwie małopolskim,
- 2 lokalizacje w województwie wielkopolskim oraz
- 3 lokalizacje w województwie śląskim (wskazane 3 lokalizacje usuwają odpady przez kilka lat).

Natomiast w ramach naboru do środków z rezerwy celowej budżetu państwa na 2026 r. zostało wytypowanych 8 kolejnych lokalizacji:

- 7 lokalizacji w województwie śląskim oraz
- 1 lokalizacja w województwie łódzkim.

Poza wskazanymi 8 lokalizacjami w 2026 r. usuwanie odpadów kontynuuje 1 lokalizacja z województwa śląskiego, która rozpoczęła usuwanie odpadów w 2025 r. Pozostałe 2 lokalizacje z województwa śląskiego, dzięki tegorocznym środkom, zakończyły proces usuwania odpadów rozpoczęty w 2025 r.

Należy podkreślić, że wspomniane lokalizacje usuwają odpady w ramach środków z rezerwy celowej budżetu państwa, a nie w ramach programu pilotażowego, który nie został ostatecznie uruchomiony w 2024 r.

14. Czy Ministerstwo posiada aktualną ogólnopolską mapę miejsc nielegalnego magazynowania odpadów wymagających pilnej interwencji? Jeżeli tak, proszę o wskazanie liczby takich miejsc z podziałem na województwa.

Na początku 2024 r. GIOŚ opracował zestawienie 311 miejsc nielegalnego nagromadzenia odpadów znajdujących się na terenie kraju, które mogą zagrażać lokalnej społeczności. Zestawienie to znajduje się w kancelarii tajnej MKiŚ i jest objęte ochroną - nadano mu klauzulę niejawności „Zastrzeżone”. Informacje te nie były zgromadzone w formie mapy. Jednocześnie w lutym zainicjowałam inwentaryzację wszystkich miejsc nielegalnego nagromadzenia odpadów, która powinna zakończyć się jesienią bieżącego roku.

Natomiast pełną i aktualną wiedzę na danym terenie nt. miejsc nielegalnego nagromadzenia odpadów, które mogą zagrażać lokalnej społeczności posiadają wojewódzcy inspektorzy ochrony środowiska, którzy - jak to zostało wyżej opisane - uczestniczą w ocenie ryzyka w tych przypadkach w ramach procesu dystrybucji środków z rezerwy celowej budżetu państwa.

15. Czy kwota 153 mln zł, według szacunków Ministerstwa, jest wystarczająca wobec skali problemu nielegalnie zgromadzonych odpadów w Polsce?

Jak już wskazano w odpowiedzi na pytanie 11, zarówno w 2025 r. jak i w 2026 r. dzięki działaniom MKiŚ zabezpieczono w ustawie budżetowej, w ramach rezerwy celowej budżetu państwa przeznaczoną na usuwanie nielegalnie zdeponowanych odpadów na podstawie art. 26a ustawy o odpadach - po 200 mln zł. Dodatkowo uzupełnieniem tego źródła dofinansowania jest Program Priorytetowy „Usuwanie nielegalnie nagromadzonych odpadów” Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (NFOŚiGW), dla którego budżet wynosi 500 mln zł w latach 2025-2035. Zatem kwota 153 mln zł nie była wystarczająca w skali kraju, nawet w skali jednego roku.

16. Jakie działania podejmowane są w celu odzyskiwania kosztów usuwania nielegalnie zgromadzonych odpadów od podmiotów odpowiedzialnych za ich sprowadzenie, magazynowanie lub porzucenie?

Zgodnie z art. 26a ust. 6 ustawy o odpadach właściwy organ żąda od posiadacza odpadów odpowiedzialnego za gospodarowanie odpadami zwrotu poniesionych przez siebie kosztów działań polegających na usunięciu odpadów i gospodarowaniu nimi. Dodatkowo zgodnie z ust. 11 tego przepisu do należności z tytułu obowiązku zwrotu ww. kosztów poniesionych przez właściwy organ, stosuje się odpowiednio przepisy działu III ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Ordynacja podatkowa, z tym, że uprawnienia organów podatkowych przysługują właściwemu organowi.

Żądanie zwrotu dotyczy każdego postępowania w trybie art. 26a przy czym jeżeli w danym przypadku ustanowione było wcześniej zabezpieczenie roszczeń to w pierwszej kolejności przeznaczane są środki z tego zabezpieczenia (w drodze decyzji). Po bezskutecznym upływie terminu wskazanego w żądaniu właściwy organ wydaje decyzję o przeznaczeniu środków z ustanowionego zabezpieczenia na pokrycie przedmiotowych kosztów, a w zakresie wykraczającym poza kwotę zabezpieczenia – albo w przypadku jego braku - nakłada na posiadacza odpadów obowiązek zwrotu kosztów (art. 26a ust. 8 i 9). Zatem już obowiązujące przepisy ustawy o odpadach oraz o ordynacji podatkowej dość szczegółowo regulują i obejmują obowiązek zabezpieczania na majątku podatnika. Jednakże ich stosowanie zależy zawsze od indywidualnego przypadku.

Dodatkowo w dniu 14 stycznia 2026 r. w celu przygotowania szczegółowego podsumowania wydatkowania środków z rezerwy celowej z roku 2025, MKiŚ wystąpiło do wszystkich wojewodów (uczestniczących w dystrybucji tych środków) o przekazanie informacji dotyczących wydatkowania rezerwy celowej w 2025 r., w tym o „podjętych przez właściwy organ administracji działaniach mających na celu egzekucję zwrotu środków finansowych od posiadacza odpadów (zgodnie z art. 26a ustawy o odpadach) wraz z przedstawieniem zaistniałego stanu faktycznego”. Na podstawie danych ankietowych od gmin, starostw i urzędów marszałkowskich (organów właściwych do usuwania odpadów) można zauważyć,

że ze wskazanych procedur egzekwowania od posiadaczy odpadów (art. 26 i 26a) poniesionych kosztów usuwania nielegalnie nagromadzonych przez nich odpadów najczęściej korzystają urzędy gmin. Jednak zauważa się, że w nielicznej części żądanie zwrotu kosztów od posiadacza odpadów zakończyło się sukcesem. W 27% przypadków uzyskano ich całkowity zwrot od posiadacza, natomiast częściowy zwrot kosztów odnotowano w 10% przypadków. Najwyższą liczbę zwrotu kosztów uzyskano na podstawie art. 26 i 26a – prawie 26% przypadków wystąpienia o zwrot zakończyło się zwrotem całkowitym.

Zebrane informacje są analizowane pod kątem przyszłych prac legislacyjnych.

17. Czy Ministerstwo planuje stworzenie stałego mechanizmu finansowania usuwania nielegalnie zgromadzonych odpadów, aby samorządy nie były pozostawiane same z kosztami działań naprawczych?

Jak już wskazano w odpowiedzi na pytanie 11, MKiŚ podjął prace legislacyjne, w celu stworzenia możliwości (wprowadzenie podstawy prawnej – art. 226b ustawy o odpadach) na przekazywanie organom administracji środków z rezerwy celowej budżetu państwa na usunięcie nielegalnie nagromadzonych odpadów na podstawie art. 26a ustawy o odpadach.

Ostatecznie, w ustawie budżetowej na 2025 r. oraz na 2026 r. zostały zabezpieczone środki w wysokości po 200 mln zł, a obecnie MKiŚ podejmuje działania w celu zabezpieczenia w ustawie budżetowej na 2027 r. środków w maksymalnej wysokości przewidzianej w ustawie⁷, tj. 300 mln zł.

Ponadto w 2025 r. został ogłoszony nowy program dofinansowania ze środków NFOŚiGW pn. „Usuwanie nielegalnie nagromadzonych odpadów”, dla którego budżet wynosi 500 mln zł. Wskazany program obowiązuje w latach 2025-2035. Zaś w kolejnych latach obowiązywanie wskazanego programu będzie zależne od uzyskania przez NFOŚiGW stabilnego źródła przychodów służącego wsparciu, w horyzoncie wieloletnim, przedsięwzięć i zadań dotyczących odpadów, a w szczególności przedsięwzięć i zadań związanych z usuwaniem porzuconych odpadów i gospodarowaniu nimi.

18. Na jakim etapie znajduje się procedura obsady stanowiska Głównego Inspektora Ochrony Środowiska i kiedy planowane jest jej zakończenie?

19. Czy brak stałej obsady na stanowisku Głównego Inspektora Ochrony Środowiska miał lub może mieć wpływ na skuteczność działań kontrolnych i koordynacyjnych państwa w zakresie przeciwdziałania nielegalnemu importowi odpadów?

W odpowiedzi na pytania nr 18 oraz 19 informuję, iż stanowisko Głównego Inspektora Ochrony Środowiska jest obsadzone, a powołanie Głównego Inspektora nastąpiło 1 kwietnia 2025 r.

20. Jakie mierzalne cele Ministerstwo przyjęło w zakresie ograniczenia nielegalnego importu odpadów oraz usuwania nielegalnie zgromadzonych odpadów w latach 2026–2027?

Kontynuowane będą działania zmierzające do utrzymania obowiązujących zakazów przywozu odpadów przeznaczonych do unieszkodliwiania oraz odpadów komunalnych. Działania w tym zakresie koncentrują się na wzmocnieniu instrumentów prawnych, w szczególności poprzez utrzymanie zakazu przywozu do Polski odpadów przeznaczonych do unieszkodliwiania oraz odpadów komunalnych, a także możliwość wprowadzenia ograniczeń w przywozie wybranych rodzajów odpadów. W zakresie usuwania odpadów pochodzących z nielegalnego przemieszczania przewidziano dalsze wykorzystywanie decyzji administracyjnych wydawanych przez GIOŚ oraz w uzasadnionych przypadkach, finansowanie ich zagospodarowania ze środków NFOŚiGW.

⁷ Art. 3 ustawy z dnia 21 listopada 2024 r. o zmianie ustawy o odpadach oraz ustawy o zmianie ustawy o odpadach oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2024 r. poz. 1834).

Odnosząc się do drugiej części pytania, likwidacja miejsc nielegalnego magazynowania odpadów niebezpiecznych stanowi priorytet obecnego rządu, którego realizacja opiera się na finansowym wsparciu właściwych organów administracji. W związku z tym zasadniczym celem jest efektywne wykorzystanie dostępnych mechanizmów dofinansowania, o których mowa w odpowiedziach na pytania nr 11 i 17. Tym samym, mierzalnym rezultatem podjętych działań będzie usunięcie odpadów, które generują największe zagrożenie dla życia lub zdrowia ludzi lub środowiska.

21. Czy Ministerstwo planuje publikowanie cyklicznych raportów dotyczących skali nielegalnego importu odpadów, wyników kontroli, liczby postępowań oraz efektów programu usuwania odpadów?

Na stronie głównej GIOŚ, w dziale „Co robimy” znajduje się podstrona „Raporty, publikacje, opracowania”. Tam GIOŚ publikuje coroczne raporty „Informacja o realizacji zadań Inspekcji Ochrony Środowiska”, które zawierają informacje dotyczące m.in. przeciwdziałania nielegalnemu transgranicznemu przemieszczaniu odpadów.

22. Jakie działania edukacyjne, informacyjne lub prewencyjne są planowane wobec przedsiębiorców, samorządów oraz służb kontrolnych, aby ograniczyć ryzyko obchodzenia przepisów dotyczących gospodarki odpadami?

Działania edukacyjne i informacyjne dotyczące przeciwdziałania nielegalnemu importowi odpadów do Polski są prowadzone w znacznej mierze przez GIOŚ. Wśród nich należy wskazać m.in. informacje zamieszczone na stronie głównej GIOŚ, gdzie stworzony został dział pt. „punkt informacyjny DIWASS”. Znajdują się tam zebrane w jednym miejscu informacje dotyczące zastąpienia dotychczasowego rozporządzenia ws. transgranicznego przemieszczania odpadów rozporządzeniem (UE) nr 2024/1157, oraz obowiązku rejestracji przedsiębiorców w systemie DIWASS.

Ponadto, GIOŚ zorganizował skierowany do przedsiębiorców webinar w celu przedstawienia najnowszych zmian w przepisach o międzynarodowym przemieszczaniu odpadów w związku z wprowadzeniem systemu DIWASS.

Organizowane są także cykliczne szkolenia w zakresie transgranicznego przemieszczania odpadów, skierowane do inspektorów i funkcjonariuszy organów kontrolnych oraz Prokuratury.

Natomiast MKIŚ prowadzi również działania edukacyjne oraz informacyjne dotyczące usuwania nielegalnie nagromadzonych odpadów niebezpiecznych. Działania te koncentrują się zarówno na zwiększaniu świadomości społecznej, jak i na upowszechnianiu informacji o inicjatywach podejmowanych na rzecz eliminowania nielegalnie nagromadzonych odpadów na terenie całego kraju.

W ramach prowadzonych inicjatyw publikowane są materiały informacyjne oraz edukacyjne w mediach społecznościowych MKIŚ. Treści te dotyczą m.in. działań wspierających samorządy w usuwaniu nielegalnie nagromadzonych odpadów niebezpiecznych oraz przykładów usunięcia odpadów pochodzących z nielegalnego importu.

Uzupełnieniem wyżej wskazanych działań jest opracowywana obecnie strona internetowa poświęcona nielegalnie nagromadzonym odpadom. Strona ta będzie stanowić kompendium wiedzy na temat podejmowanych działań naprawczych, realizowanego od 2025 roku największego programu wspierającego usuwanie odpadów. Zostaną na niej również przedstawione konkretne przykłady wsparcia udzielanego samorządom, co pozwoli na upowszechnianie dobrych praktyk i zwiększenie świadomości społecznej w tym obszarze.

Ponadto w latach 2027–2028 planowane jest podjęcie działań edukacyjnych, które mają tłumaczyć, jak postępować z odpadami, w tym z odpadami niebezpiecznymi. Celem tych działań ma być wyjaśnienie, skąd bierze się problem nielegalnego porzucania odpadów, jakie

zagrożenia dla zdrowia, życia i środowiska są z tym związane i jak zapobiegać podobnym sytuacjom oraz jak prawidłowo postępować z odpadami niebezpiecznymi. Obecnie MKIŚ jest na etapie pozyskiwania środków finansowych na realizację tych działań.

23. Czy Ministerstwo analizuje przypadki pożarów składowisk i magazynów odpadów pod kątem ich związku z nielegalnym importem lub nielegalnym magazynowaniem odpadów?

MKIŚ nie prowadzi centralnych analiz dotyczących związku pomiędzy pożarami odpadów a nielegalnym przemieszczaniem odpadów. Ustalanie bezpośrednich przyczyn technicznych oraz ewentualnych podpałów czy celowego działania przestępczego pozostaje w wyłącznej gestii uprawnionych organów ścigania oraz Państwowej Straży Pożarnej.

24. Czy resort planuje wprowadzenie rozwiązań, które uniemożliwią przerzucanie odpowiedzialności finansowej za usunięcie odpadów na samorządy i mieszkańców w sytuacji, gdy odpady zostały porzucone przez nieuczciwe podmioty?

Należy podkreślić, że zgodnie z przepisami ustawy o odpadach obowiązek usunięcia odpadów spoczywa na posiadaczu odpadów, wraz z poniesieniem wszystkich kosztów z tym związanych. Jest to spełnienie podstawowej zasady „zanieczyszczający płaci” wyrażonej w przepisach ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo ochrony środowiska⁸.

Ponadto, przepisy rozporządzenia (UE) nr 2024/1157, jak i przepisy ustawy o międzynarodowym przemieszczaniu odpadów stanowią podstawę do egzekwowania odpowiedzialności za zagospodarowanie odpadów od podmiotu odpowiedzialnego za ich nielegalne przemieszczanie oraz określają procedury dotyczące ich zagospodarowania. W przypadku, gdy za nielegalne przemieszczenie odpadów odpowiedzialny jest podmiot z siedzibą w Polsce, GIOŚ w drodze decyzji administracyjnej nakazuje ich zagospodarowanie. Jeśli odpady nie mogą zostać zagospodarowane na podstawie decyzji administracyjnej wydanej przez GIOŚ, alternatywnym środkiem pozostaje ich zagospodarowanie ze środków NFOŚiGW – w drodze przetargu.

Jednocześnie należy wskazać, że MKIŚ prowadzi wstępne prace dotyczące zmiany przepisów prawa w kontekście gospodarki odpadami, w celu ograniczenia procederu nielegalnego postępowania z odpadami, w tym ograniczeniu ryzyka powstawania nielegalnych miejsc gromadzenia odpadów w przyszłości. Projekt ustawy zawierać będzie takie rozwiązania jak m.in. uszczegółowienie rozszerzonej odpowiedzialności wytwórcy odpadów niebezpiecznych - proponowane rozwiązanie ma na celu wzmocnienie mechanizmów nadzoru nad obiegiem wybranych odpadów niebezpiecznych poprzez doprecyzowanie odpowiedzialności podmiotów wprowadzających je do obrotu. Zakres rozwiązania ma objąć nie tylko wytwórców odpadów, lecz również innych posiadaczy odpadów uczestniczących w gospodarowaniu tymi odpadami (podmioty zbierające i przetwarzające odpady).

25. Kiedy opinia publiczna, samorządy oraz właściwe służby mogą spodziewać się kompleksowego programu państwa w zakresie przeciwdziałania nielegalnemu importowi odpadów do Polski?

Przeciwdziałanie nielegalnemu transgranicznemu przemieszczaniu odpadów pozostaje jednym z priorytetów działalności Inspekcji Ochrony Środowiska. Już dziś obowiązujące przepisy prawne zarówno na poziomie międzynarodowym (Konwencja bazylejska), unijnym (rozporządzenie (UE) nr 2024/1157) oraz krajowym (ustawa o międzynarodowym przemieszczaniu odpadów) zapewniają szereg rozwiązań usprawniających kontrolę przepływu odpadów oraz nakładanie sankcji na podmioty odpowiedzialne za naruszenia. Rozwiązania te wpisują się kompleksowy program przeciwdziałania nielegalnemu importowi odpadów do naszego kraju.

⁸ Dz.U. z 2025 r. poz. 647, ze zm.

Z wyrazami szacunku

Z up. Ministra

Anita Sowińska
Podsekretarz Stanu
Ministerstwo Klimatu i Środowiska
/ – podpisany cyfrowo/

Do wiadomości:

- Departament Spraw Parlamentarnych, KPRM.